

Загальні основи педагогіки вищої школи

Основні питання

1. Предмет педагогіки вищої школи. Основні функції та завдання педагогіки вищої школи.
2. Характеристика основних категорій педагогіки вищої школи.
3. Вища школа як педагогічна система.
4. Напрямки модернізації вищої освіти в Україні в умовах євроінтеграції.

Педагогіка – це комплекс теоретичних і прикладних наук про навчання, виховання й освіту як соціально організовані та цілеспрямовані процеси, а також про шляхи удосконалення цих процесів.

Педагогіка вищої школи є однією з галузей педагогіки, науки про виховання, навчання й освіту молоді та дорослих.

```
graph TD; A[Об'єктом дослідження педагогіки вищої школи є система вищої освіти і педагогічні процеси в ній] --> B[Предметом педагогіки вищої школи]; B --> C[Навчально-виховний процес та процес професійної підготовки спеціалістів]; B --> D[Вивчення закономірних зв'язків, які існують між розвитком, вихованням та навчанням студентів у ВНЗ]; D --> E[Розробка на цій основі методологічних, теоретичних та методичних проблем становлення висококваліфікованого фахівця];
```


Об'єктом дослідження педагогіки вищої школи є система вищої освіти і педагогічні процеси в ній

Предметом педагогіки вищої школи

Навчально-виховний процес та процес професійної підготовки спеціалістів

Вивчення закономірних зв'язків, які існують між розвитком, вихованням та навчанням студентів у ВНЗ

Розробка на цій основі методологічних, теоретичних та методичних проблем становлення висококваліфікованого фахівця

Педагогіка вищої школи – це наука про закономірності навчання і виховання студентів, а також їх наукову та професійну підготовку як спеціалістів відповідно до вимог держави.

Метою педагогіки вищої школи є дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів та розробка на цій основі шляхів удосконалення процесу підготовки кваліфікованого спеціаліста

Функції педагогіки вищої школи

аналітична:

теоретичне вивчення,
опис, аналіз
педагогічних явищ і
процесів,
причинно-наслідкових
зв'язків; аналіз,
узагальнення та
інтерпретація й оцінка
педагогічного досвіду

прогностична:

забезпечення наукового
обґрунтування цілей,
планування
педагогічного
процесу, ефективного
керівництва освітньою
політикою

проективно- конструктивна:

розробка нових
технологій та втілення
результатів
дослідження

Категоріально-понятійний апарат ПВШ (за В. Галузинським, М. Євтухом)

методологічні категорії:

педагогічна теорія;
педагогічна концепція;
педагогічна ідея;
педагогічна
закономірність;
педагогічний принцип

процесуальні категорії:

виховання;
навчання;
освіта;
розвиток;
формування особистості;
навчально-виховний
процес.

суттєві категорії:

мета, завдання і зміст виховання;
професіограма спеціаліста
(вчителя);
діяльність (викладача і студента);
планування навчально-виховної
роботи;
форми, методи, засоби виховання
і навчання;
технології навчання і виховання;
робота студентів;
науково-дослідна діяльність
студентів;
управління навчально-виховним
процесом.

Складові педагогічної теорії

```
graph TD; A[Складові педагогічної теорії] --> B[Педагогічна теорія – система науково-педагогічних знань]; B --- C[ ]; C --> D[Педагогічна концепція – система критичних поглядів на реальну вузівську дійсність і відповідного пошуку та пропозиції нових конструктивних ідей (вона завжди повинна підкріплюватись дослідженнями та емпіричними даними)]; C --> E[Педагогічна ідея – новий напрям думки, що відображає стосунки або зв'язки у вузівській дійсності]; C --> F[Педагогічна закономірність];
```

Педагогічна теорія – система науково-педагогічних знань

Педагогічна концепція – система критичних поглядів на реальну вузівську дійсність і відповідного пошуку та пропозиції нових конструктивних ідей (вона завжди повинна підкріплюватись дослідженнями та емпіричними даними)

Педагогічна ідея – новий напрям думки, що відображає стосунки або зв'язки у вузівській дійсності

Педагогічна закономірність

Педагогічна закономірність –
об'єктивно повторювана послідовність явищ

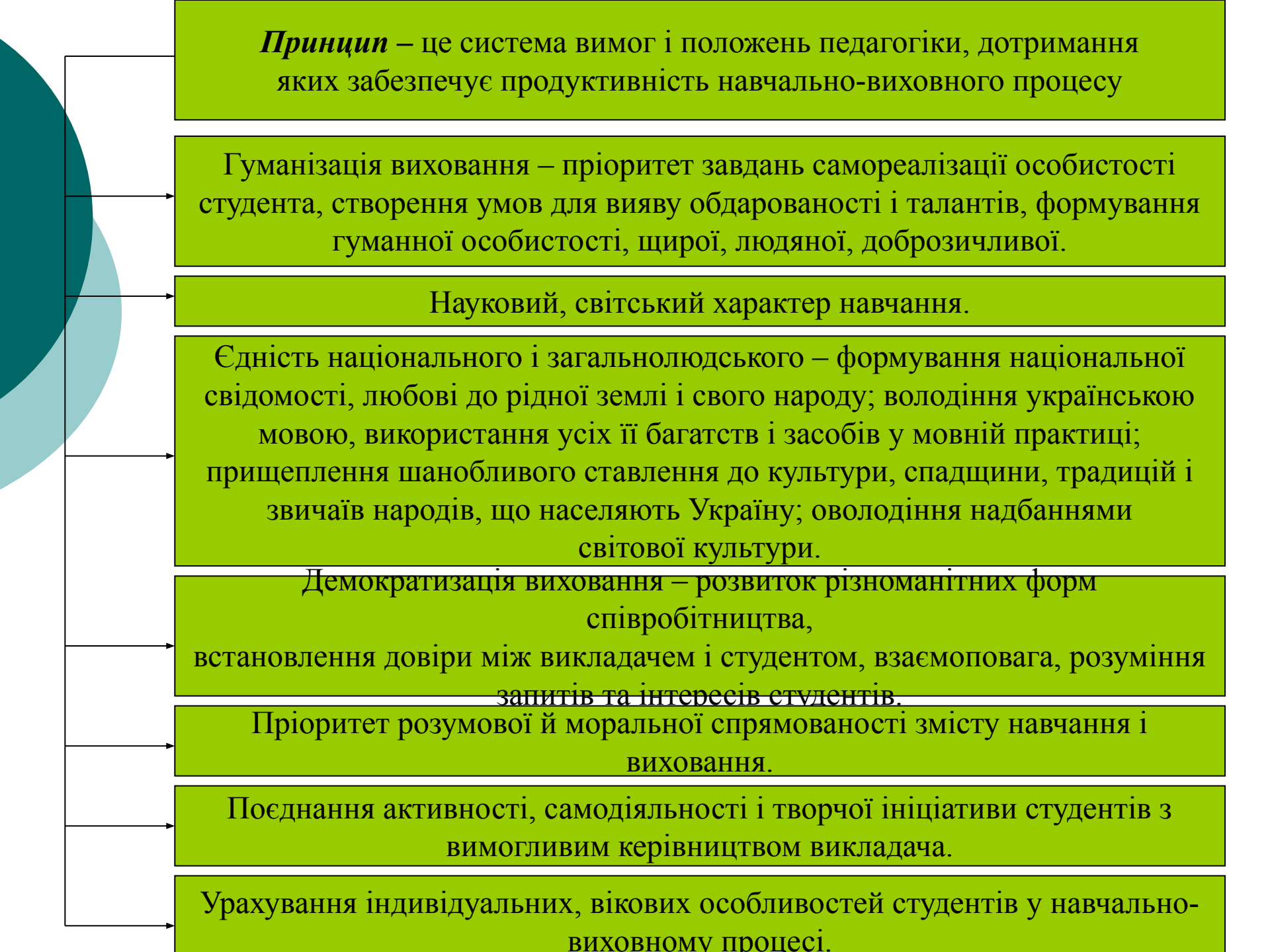
процес формування особистості студента (у процесі його навчання, виховання і розвитку) є єдиним і взаємозумовленим

виховання, навчання і освіта студента, його переростання у спеціаліста є так само історично зумовленим соціальним процесом

загальний і специфічний характер виховання студента (в широкому розумінні цього слова) є також єдиним і взаємозумовленим.
(чим повніша ця єдність, тим вищим постає результат виховання)

формування особистості студента відбувається в структурі внутрішньоколективних стосунків

чим повніше враховуються мотиви, внутрішні прагнення студентів, тим ефективнішим є навчально-виховний процес

Принцип – це система вимог і положень педагогіки, дотримання яких забезпечує продуктивність навчально-виховного процесу

Гуманізація виховання – пріоритет завдань самореалізації особистості студента, створення умов для вияву обдарованості і талантів, формування гуманної особистості, щирої, людяної, доброзичливої.

Науковий, світський характер навчання.

Єдність національного і загальнолюдського – формування національної свідомості, любові до рідної землі і свого народу; володіння українською мовою, використання усіх її багатств і засобів у мовній практиці; прищеплення шанобливого ставлення до культури, спадщини, традицій і звичаїв народів, що населяють Україну; оволодіння надбаннями світової культури.

Демократизація виховання – розвиток різноманітних форм співробітництва, встановлення довіри між викладачем і студентом, взаємоповага, розуміння запитів та інтересів студентів.

Пріоритет розумової й моральної спрямованості змісту навчання і виховання.

Поєднання активності, самодіяльності і творчої ініціативи студентів з вимогливим керівництвом викладача.

Урахування індивідуальних, вікових особливостей студентів у навчально-виховному процесі.

```
graph TD; A[Загальні основи педагогіки] --- B[Структура педагогіки вищої школи]; B --- C[Теорія управління (менеджмент)]; B --- D[Теорія виховання]; B --- E[Дидактика];
```

Загальні основи педагогіки

Теорія виховання

**Структура педагогіки
вищої школи**

Дидактика

Теорія управління
(менеджмент)

Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.

Педагогіка вищої школи пов'язана з науками, об'єктом вивчення яких є людина, зокрема:

- **психологією** (наука про закономірності, розвиток і форми психічної діяльності живих істот);
- **філософією** (наука, про найзагальніші закони розвитку природи, суспільства);
- **соціологією** (наука про закономірності виникнення, функціонування й розвитку різних соціальних утворень і форм спільності людей);
- **анатомією** (наука про форму, будову організму та окремих його органів чи систем) та фізіологією (це наука про життєві процеси, діяльність окремих органів та їх системи і в цілому всього організму);
- **генетикою** (наука про гени, спадковість та варіативність організмів).

*Мета, завдання, структура, типи вищих навчальних закладів визначені
Законом України “Про освіту”*

Система вищої освіти в Україні визначена Законами “Про освіту” (ст.43),
“Про вищу освіту” і Положенням про державний вищий заклад освіти.

В Україні діють такі вищі заклади освіти: *університет (класичний,
профільний), академія, інститут, консерваторія, коледж, технікум (училище).*

Розділи з яких складається Статут вищого навчального закладу:

- I. Загальні положення.
- II. Структура і управління університету.
- III. Співробітники університету.
- IV. Студенти і аспіранти.
- V. Права університету.
- VI. Бібліотека університету.
- VII. Фінансово-господарська діяльність університету.
- VIII. Міжнародне співробітництво.

Напрями модернізації вищої освіти України в умовах євроінтеграції

оптимізація мережі вищих навчальних закладів

запровадження двоступеневої системи вищої освіти “бакалавр-магістр”

встановлення відповідності між рівнем кваліфікації і рівнем
реального доходу

зміцнення наукової складової в університетах

диверсифікація джерел фінансування

зменшення аудиторного навантаження на студента

підвищення рівня автономії вищих навчальних закладів

усунення тенденцій щодо дроблення курсів

Етапи проведення педагогічного дослідження

I етап	Визначення протиріччя у системі освіти
	Визначення наукової проблеми і мети дослідження
II етап	Визначення стану розв'язання протиріч, їх причин
	Визначення об'єкта і предмета дослідження
	Формування педагогічної гіпотези (передбачення-припущення)
III етап	Формулювання конкретних завдань відповідно до гіпотези
	Визначення методики дослідження
	Визначення показників педагогічної діяльності
IV етап	Експериментальні дослідження
	Лабораторний експеримент
	Масовий експеримент
VI етап	Завершувально-узагальнюючий, аналіз, обробка матеріалів

Блок-схема проведення заняття

Мистецтво

технологія

ПВ
Ш

Психологія ВШ

Соціологія

Філософія

наука

об'єкт

предмет

структура

категорії

Мета

Завдання

Функції

Загальні основи педагогіки
Теорія виховання
Дидактика
Менеджмент (теорія управління)

Методологічні
Теорія
Концепція
Ідея
Закономірність
Принцип

Процесуальні
Виховання
Навчання
Освіта
Розвиток

Суттєві
Форма
Метод
Викладання
Учіння